

Kaks apelsini MTÜ

04.06.2025 nr 11.3-1/25/2705

Registrikood:

VAIDEOTSUS

Tuginedes perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi ÜSS2021_2027) § 32 lõigetele 3 ja 4, regionaalministri 24.10.2023 määruse nr 73 „Toetuse andmise tingimused ning kord toetusskeemis „Piirkondlike algatuste toetus õiglaselt üleminekuks““ (edaspidi *meetme määrus*) §-le 36 ning haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) §-le 73 ja § 85 punktile 4, **Riigi Tugiteenuste Keskus** (edaspidi ka *RTK* või *rakendusüksus* või *vaide lahendaja*)

otsustab:

jätta rahuldamata Kaks apelsini MTÜ vaie Riigi Tugiteenuste Keskuse 25.04.2025 otsuse nr 11.3-1/25/1937 tühistamiseks.

Käesoleva vaideotsusega mitte nõustumisel võib esitada kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku § 47 lõike 2 kohaselt 30 päeva jooksul vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates.

1. Vaide läbivaatamise alus ning vaide esitaja taotlus

1.1. ÜSS2021_2027 § 32 lg 3 ja 4, HMS § 73 ning meetme määruse § 36 alusel vaatas RTK läbi **Kaks apelsini MTÜ** (edaspidi ka *taotleja* või *vaide esitaja*) 05.05.2025 esitatud **vaide RTK 25.04.2025 otsusele nr 11.3-1/25/1937 taotluse rahuldamata jätmise kohta** (edaspidi *vaidlustatud otsus* või *otsus*) **projektitaotluse nr 2021-2027.6.01.25-0990 „Vee- ja loodusmatkade varustuse täiendamine keskkonnamatkade läbiviimiseks“** (edaspidi *projekt*) osas.

1.2. Vaide esitaja taotleb otsuse tühistamist ja projekti uut hindamist sõltumatu hindamiskomisjoni poolt.

2. Asjaolud

2.1. Taotleja esitas rakendusüksusele taotluse projektile toetuse saamiseks. Projekti abikõlblik maksumus on 9950 eurot, sh toetus summas 7960 eurot. Toetuse summat arvestades on tegemist väikeprojektiga, millele on võimalik toetust taotleda jooksvalt.

2.2. Meetme määruse § 22 lõike 6 järgi kuuluvad jooksva taotlemise korral rahastamisele need

taotlused, mis on hinnatud positiivseks lõike 4 alusel. Meetme määruse § 22 lõike 4 kohaselt loetakse hinnang positiivseks, kui kriteeriumide koondhinne on vähemalt 2,75 ning kriteeriume on eraldi hinnatud vähemalt hindegaga 2. Vaidlustatud otsuse ja sellele lisatud hindamiskomisjoni hinnangu väljavõtte kohaselt hindas komisjon projekti valikukriteeriumis 1 koondhindegaga 2,00, valikukriteeriumis 2 koondhindegaga 2,50, valikukriteeriumis 3 koondhindegaga 3,00 ja valikukriteeriumis 4 koondhindegaga 2,50. Arvestades valikukriteeriumide osakaale, sai projekt koondhindeks 2,45, mis ei vastanud meetme määruses seatud hindamislävendile.

2.3. Eeltoodust tulenevalt ning meetme määruse 24 lg 1 alusel tegi rakendusüksus otsuse taotluse rahuldamata jätmise kohta.

3. Vaide põhjendused

Vaide esitaja hinnangul on projekti hindamisel rikutud HMS-st tulenevat objektiivsuse ja hea halduse tava põhimõtet, eiratud esitatud selgitusi ja toetunud subjektiivsetele eeldustele. Vaide esitaja põhjendab vaiet järgmiselt:

3.1. Hindamiskomisjon seadis kahtluse alla projekti raames soetatava varustuse kasutamise taotleja poolt ja leidis, et varustust võidakse kasutama hakata hoopis Kaks apelsini OÜ teenuste osutamiseks. Vaide esitaja selle väitega ei nõustu ja leiab, et komisjoni kahtlused on piisavalt põhjendamatud. Taotleja esitas hindamiskomisjonile täiendavad selgitused soetatava vara kasutamise kohta. Selgituses kinnitati, et varustust kasutatakse ainult taotleja projektides ning keskkonnahariduslike ja kogukonna sidususe tõstmise eesmärkide täitmise raames, olemas on eraldiseisev ladustamise ja kasutamise kord ning MTÜ ja OÜ tegevused on õiguslikult ja sisuliselt eristatavad (eraldi arveldused, meeskond, sihtgrupid). Taotleja on seisukohal, et kui komisjon ei ole tõendanud taotleja väidetele vastupidist, siis kehtib eeldus heausksusest ning oleks tulnud tugineda taotleja selgitustele.

3.2. Hinnangutes ei ole kajastatud taotleja poolt esitatud lisamaterjale, mis vaide esitaja hinnangul võib viidata sellele, et hindajad ei ole esitatud andmeid nõuetekohaselt läbi vaadanud. See aga rikub ÜSS2021_2027 § 13 lg-s 1 sätestatud taotleja ärakuulamisõigust ning HMS §-s 10 sätestatud menetluse läbipaistvuse põhimõtet (HMS § 10).

3.3. Hindajad on märkinud, et projekt „sisaldab ainult varustuse ostu“ ning mõju kogukonnale, sidususele ja keskkonnateadlikkusele ei ole piisav. Projektitaotluses on kirjeldatud, et matkade sihtrühm on Ida-Viru piirkonna noored, pered ja kogukonnad, keda kaasatakse loodusmatkadele ja õppekäikudele. Matkad on osa kogukondlikust keskkonnaharidusest ning taotleja eesmärk ei ole äriiline kasum. Hindajad pole arvestanud projektikirjelduse sotsiaalset mõõdet ega hinnanud tegelikke tegevusi (matkad, juhendamine, loodusteadlikkuse tõstmine). See ei vasta hindamismetoodika objektiivsuse nõuetele. Meetme määruse § 4 lg 2 kohaselt võib projekt panustada vähemalt ühes mõjuvaldkonnas – taotleja projekt panustab keskkonnateadlikkuse (keskkond) ja osaliselt sotsiaalsete mõjude kaudu. Sidususe kasvatamine toimub läbi osalusvõimaluste loomise ja kogukondliku tegevuse. Varustuse soetamine on vajalik, et tagada tegevuse ligipääsetavus ja ohutus ning võimaldada mõju tekkimist.

3.4. Seonduvalt komisjoni hinnanguga, et ei selgu jätkutegevuste katteallikas, märgib vaide esitaja, et jätkutegevused on kavandatud MTÜ põhitegevusena ning allikaks liikmete panus, väiketoetused, koostöö haridusasutuste ja kohalike omavalitsustega ning osalustasud. Lisaks toob vaide esitaja välja, et projekt ei vaja pikaajalist jätkutoetust.

3.5. Vastuseks komisjoni hinnangule, et projekt ei eeldava vabatahtlike ega kogukonna kaasamist, märgib vaide esitaja, et projekti jätkutegevustes on planeeritud suur kogukondlik osalus matkadel osalejate, matkajuhtide ja koostööpartnerite näol.

3.6. Vaide esitaja on seisukohal, et komisjoni hinnang sellest, et taotleja tegevused on suunatud turul toimivale rekreatsiooniteenusele, ei ole Ida-Virumaa piirkonna oludes põhjendatud. Selles piirkonnas on loodusturismi ja keskkonnahariduse valdkond alles arenemisjärgus. Projekt on suunatud ühiskondlikult kasulikule ning kohalikku arengut toetavale algatusele, mis ei ole äriiline

ega kasumipõhine. Lisaks on igal piirkonnas tegutseval organisatsioonil oma fookus, metoodika ja sihtrühm. Seega projekti tegevus ei konkureeri olemasolevate ettevõtete äriliste teenustega, vaid täidab lünka avalikes ja hariduslikes algatustes. Seetõttu ei saa projekti käsitleda põhjendamatult turueelise andmisena ega rekreatsiooniteenuste valdkonna moonutamisena.

4. RTK seisukohad

4.1. Vastavalt ÜSS2021_2027 § 1 lõikele 5 ja § 31 lõikele 1 ning kooskõlas HMS §-ga 83 kontrollitakse vaiet läbi vaadates haldusakti andmise õiguspärasust ja otstarbekust. HMS § 54 kohaselt on haldusakt õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele. RTK selgitab, et projekti hindamistulemuse õiguspärasuse kontrolli vaidemenetluses on piiratud, hõlmates üksnes kontrolli, kas haldusakti andmine on kooskõlas õigusnormide ja õiguse üldpõhimõtetega, vastab õiguslikule alusele ning kas hindamises esineb ilmselge diskretsiooniviga. Otsuse õiguspärasuse kontrollis ei vii vaide lahendaja läbi projekti uut hindamist. Vaide lahendamisel lähtutakse hindamise hetkel kehtinud meetme määrusest, valikumetoodikast, projektitaotlusest ja selle lisamaterjalidest. Selgitused, mis on esitatud projektitaotluse mõtestamiseks esmakordselt alles vaidega, tuleb jätta tähelepanuta, kuivõrd nendest selgitustest ei saanud ka hindamiskomisjon lähtuda.

4.2. Meetme määruse § 22 lõigete 1 ja 2 kohaselt hindab komisjon nõuetele vastavaks tunnistatud projekte meetme määrmuses toodud valikukriteeriumide alusel vastavalt rakendusüksuse kinnitatud valikumetoodikale. Projekte hinnatakse nelja valikukriteeriumi alusel: projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, projekti mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele; taotleja võimekus projekti elluviimiseks; projekti põhjendatus ja kuluefektiivsus; projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega. Projekti koondhinne moodustub nimetatud kriteeriumide hinnete kaalutud keskmisest. Valikumetoodika kohaselt antakse igas kriteeriumis hindeid täisarvudes vahemikus 0-4 ning kriteeriumide hinded arvutatakse täpsusega kaks kohta pärast koma. Metoodikast järeldub, et iga hindamiskomisjoni liige hindab projekti iseseisvalt ning kriteeriumile antud hinnetest leitakse aritmeetiline keskmine, mis ongi vastava kriteeriumi hindeks. Kriteeriumi hinnete aritmeetilistest keskmistest leitakse omakorda kõikide kriteeriumide kaalutud keskmine hinne, mis on projekti koondhindeks. Hindepunktide kirjeldused on valikumetoodikas kirjeldatud kriteeriumide üleselt.

4.3. Vaide lahendaja kontrollis vaidlustatud haldusakti andmise vastavust kehtivatele õiguslikele alustele ning kriteeriumis antud hinnangute ja hinnete vastavust meetme määrmusele ja valikumetoodikale ning ei tuvastanud kõrvalekaldeid. Hindepunktide põhjenduses on puudused üksikasjalikult kirjeldatud. Kirjeldused vastavad sellele, mida metoodika kohaselt antud kriteeriumi all hinnatakse. Seega ei esine projektitaotluse hindamisel ilmselget diskretsiooniviga ning vaidlustatud otsus on õiguspärane.

4.4. Vastuseks vaides esitatud etteheidetele selgitab vaide lahendaja järgmist.

4.4.1. Piirkondlike algatuste toetusega õiglaseks üleminekuks seatakse eesmärk parandada Ida-Virumaa elanikkonna sidusust ja toimetulekut kliimanetraalsele majandusele ülemineku kontekstis, pakkudes sihtpiirkonna elanikele võimalust kodanikualgatuste toetamise kaudu üleminekuprotsessi mõtestada, luua sellele positiivset tähendust ning selles osaleda (vt täpsemalt meetme määruse § 4 lg-d 1 ja 2). Toetatavate projektide oodatakse, et nende kaudu tegeletakse otseselt kliimaeesmärkide saavutamisest tulenevate mõjude leevendamisega. Kuigi taotlejatele on jäetud küllaltki vabad käed projektitaotluste sisustamiseks ja näitamaks, kuidas konkreetselt nende plaanitud tegevus aitab üleminekuprotsessi mõjudega toime tulla, peab taotlusest selgelt ilmnema panus meetme eesmärkide saavutamisse ning meetmega soovitud mõju peab olema saavutatav otseses põhjuslikus seoses toetatavate tegevustega. Antud juhul on hindajad välja toonud, et varustuse soetamise kaudu ei ole panus meetme eesmärkide saavutamisse otsene ning mõju horisontaalsetele näitajatele ei avaldu projekti toetatavatest tegevustest, vaid hilisematest jätkutegevustest. Kuivõrd meetme eesmärgiks ei ole toetada pelgalt ärilisele kasumile

suunatud tegevusi või tegevusi, mille puhul saab turuolukorrast lähtuvalt eeldada, et neid ollakse valmis ellu viima ka ilma toetuseta, siis on hindajatel põhjendatud välja tuua ka sellekohased kahtlused. Taotleja on kohustatud oma väiteid tõendama ning valima tõendamiseks piisavalt usaldusväärsed viisid. Üldsõnaline kinnitus midagi teha või millestki hoiduda ei pruugi olla piisav. Siiski rõhutab RTK, et kahtlus sellest, et toetus panustab kaudselt taotlejaga seotud äriettevõtte tegevustesse, ei ole praegusel juhul ainuke põhjus, miks taotlus ei saanud maksimaalseid hindepunkte. Hindajad on antud juhul leidnud, et projekt tervikuna ei panusta parimal moel meetme eesmärkidesse ja horisontaalsete näitajate saavutamisse. Seega ei olnud põhjendatud omistada projektile maksimaalseid hindepunkte.

4.4.2. Vaide esitaja on ette heitnud, et hinnangutest ei nähtu, et tema antud selgitustega oleks üldse arvestatud. Vaide lahendaja selle seisukohaga ei nõustu. Esmalt tuleb arvestada, et projekti hinnang kujundatakse kogu projektitaotlusest, sh selle lisadest ning täiendavatest materjalidest ja selgitustest lähtuvalt. Hinnang vormistatakse terviklikuna ning iga üksikut taotluses sisalduvat seisukohta või väidet ei pea eraldiseisvalt käsitlema. Teisalt on konkreetsetes hinnangus viidatud taotleja esitatud selgitusele, mistõttu saab sellest järeldada, et hindajad tutvusid hindamise eel esitatud selgitustega ning võtsid neid hindepunktide kujunemisel ka arvesse. Seega ei saa asuda seisukohale, et taotleja õigust ärakuulamisele ja läbipaistvale haldusmenetlusele on rikutud.

4.4.3. Vaides on asutud seisukohale justkui oleks hindajate seisukohad subjektiivsed. Vaide lahendaja märgib selgituseks, et meetme määruuses kirjeldatud hindamismudel, kus hinnang kujundatakse komisjoniliikme arvamusest lähtuvalt ning hinde aluseks ei ole ainuüksi fikseeritud mõõdetavad parameetrid, tuleb arvestada, et teatud määral säilib hindajate arvamuses alati subjektiivsust. See on tingitud sellest, et igal komisjoniliikmel on erinev tegevusvaldkond, varasemad kogemused, teadmised jne. Küll aga peab komisjoniliige oma arvamuse esitamisel lähtuma etteantud raamidest, st meetme määruusest ja valikumetoodikast. Nagu eespool märgitud, siis vaide lahendaja ei tuvastanud selles kõrvalekaldeid.

4.5. Eeltoodud põhjustel jääb esitatud vaide rahuldamata ning vaidlustatud otsus muutmata. Taotlejal on võimalik esitada meetmesse uus väikeprojekti taotlus, milles arvestab hindajate antud selgitustega ning näitab selgelt ja otseselt ära, kuidas tema projekt ja toetatavate tegevuste elluviimine panustab meetme eesmärkide saavutamisse. Taotlejal on vaides esitatud selgitused võimalik esitada uue projektitaotluse raames. RTK selgitab siiski, et taotluse uuesti esitamine ei tähenda automaatselt, et uut projektitaotlust hinnatakse positiivselt ja projektile antakse toetus.

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmo Merila
peadirektori asetäitja

Koostaja: Katri Oja
5667 1349
katri.oja@rtk.ee